

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก สรุปผลได้ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ อายุ เขตพื้นที่การศึกษา และฐานะผู้แทนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ อายุ เขตพื้นที่การศึกษา และฐานะผู้แทนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก ตามตัวแปร เพศ อายุ เขตพื้นที่การศึกษา ฐานะผู้แทนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แตกต่างกัน
2. ความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก ตามตัวแปร เพศ อายุ เขตพื้นที่การศึกษา ฐานะผู้แทนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาปัจจัยเบื้องต้น (Input) ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ทั้ง 3 เขต

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นศึกษากระบวนการ (Process) ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่ บริบททั่วไปของเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เปรียบเทียบสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ เขตพื้นที่การศึกษา และฐานะผู้แทน

บุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นศึกษาผลผลิต (Output) ศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก 42 โรงเรียน จำนวน 540 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ สิริชัย กัญจนวาสิ และคณะ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบสุ่มกลุ่มภายในชั้นภูมิ (Stratified Cluster Simple Random Sampling) จำนวน 315 คน แต่มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตอบแบบสอบถามและใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 254 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ(Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถามและเกี่ยวกับสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก ใช้สถิติทดสอบที (t-test) สถิติทดสอบเอฟ (F-test) และการทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปผลการวิจัยได้ 4 ประเด็นใหญ่ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมและจำแนกเป็นแต่ละด้านได้ ดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4

จังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่เพื่อให้เอื้อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและชุมชน รองลงมา ได้แก่ มีส่วน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมให้ใช้ข้อมูล และเสนอแนะแนวทางในการวางแผนการประกัน คุณภาพของสถานศึกษา และต่ำสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทบุคลากรของ สถานศึกษา

1.3 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความ คิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัด พิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็น ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีส่วนร่วม ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม สื่อการเรียน แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้ เอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่ง เรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ออกจากเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ห้องถิ่นและแหล่งอื่นๆ มีส่วนร่วม ในการส่งเสริมการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาชุมชน และส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ด้วยตนเองจากภูมิปัญญาชาวบ้านที่หลากหลายและเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เรียนเป็นบาง โอกาส และต่ำสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายปฏิบัติเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน

1.4 ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มี ส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน กรรมการ และเครือข่ายในการ ช่วยเหลือนักเรียน และต่ำสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการกำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามประเมินผล สนับสนุน ให้ขวัญกำลังใจครูและบุคลากรในสถานศึกษาในการดำเนินงานการช่วยเหลือนักเรียน

1.5 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความ คิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัด พิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ความ เห็นชอบแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ มีส่วนร่วมในการให้ คำปรึกษาและส่งเสริมให้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและตระหนักในหน้าที่ในการสืบทอด วัฒนธรรมของ ท้องถิ่น และต่ำสุด ได้แก่ เป็นวิทยากรหรือจัดหาวิทยากรภายนอกในกรณีที่ขาดผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะสาขาที่กำหนดในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.6 ด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความ คิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัด พิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีส่วนร่วม

ในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ชื่อเสียงของ สถานศึกษาต่อสาธารณชน ซึ่งอยู่ในระดับมากรองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และต่ำสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา (SAR) ของสถานศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

1.7 ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมศึกษาข้อมูลทรัพยากร สืบค้นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แนวทางและวิธีการจัดหาทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาและผู้เรียน และต่ำสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียน

2. การเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น 3 - 4 จังหวัดพิษณุโลก สรุปผลจำแนกตามตัวแปรอิสระได้ดังนี้

2.1 ตัวแปรเพศ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมและจำแนกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1.1 ตัวแปรเพศ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพศชายและหญิง มีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

2.1.2 ตัวแปรเพศ จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน ไม่มีความแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน เป็นรายข้อ พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ข้อ 2 ให้ความเห็นชอบแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพศชาย และหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ตัวแปรอายุ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมและจำแนกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.2.1 ตัวแปรอายุ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุ 40-60ปี และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มีอายุ สูงกว่า 60 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

2.2.2 ตัวแปรอายุ จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี อายุ 40-60 ปี และอายุสูงกว่า 60 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก ไม่มีความแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน ข้อ 4 มีส่วนร่วมจัดหาทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ และร่วมบริจาคทรัพย์สิน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และอายุสูงกว่า 60 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ตัวแปรเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมและจำแนกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.3.1 ตัวแปรเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

2.3.2 ตัวแปรเขตพื้นที่การศึกษา จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ข้อ 10 ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมให้ข้อมูล และเสนอแนะแนวทางในการวางแผนการประกันคุณภาพของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 และเขต 2 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 5 มีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้จากเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ท้องถิ่น และแหล่งอื่นๆ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 กับเขต 2 และเขต 1 กับเขต 3 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ข้อ 8 มีส่วนร่วมในการส่งเสริม

การเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาชุมชน และส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจาก ภูมิปัญญาชาวบ้านที่หลากหลาย และเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เรียนเป็นบางโอกาส คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 กับเขต 2 มีความ คิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและ ทรัพยากรอื่นในชุมชน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 1 มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แนวทางและวิธีการจัดหาทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษา และผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 กับ เขต 2 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ตัวแปรฐานะผู้แทนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีฐานะผู้แทนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดย ภาพรวมและจำแนกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.4.1 ตัวแปรฐานะผู้แทนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีฐานะผู้แทนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 - 4 จังหวัดพิษณุโลก โดย ภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4.2 ตัวแปรฐานะผู้แทนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการประเมินคุณภาพ ผู้เรียน ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานที่มีฐานะผู้แทนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือองค์กรศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นอยู่ ในระดับปานกลาง และผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ ละด้านเป็นรายข้อ พบว่าด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา จำแนกตามฐานะผู้แทนบุคคลของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทน องค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือ องค์กรศาสนาในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านการจัด กระบวนการเรียนรู้ โดยผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือองค์กรศาสนาในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ มี ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับ

ผู้แทนครู และผู้แทนศิษย์เก่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนพระสงฆ์หรือองค์กรศาสนาในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนครู และผู้แทนศิษย์เก่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือองค์กรศาสนาในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนครู และผู้แทนศิษย์เก่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือองค์กรศาสนาในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนครู และผู้แทนศิษย์เก่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน โดยผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนพระภิกษุหรือองค์กรศาสนาในพื้นที่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนศิษย์เก่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมและจำแนกเป็นแต่ละด้านได้ ดังนี้

3.1 การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 - 4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3.2 ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมคิดและเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน รองลงมา ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมให้ ใช้ข้อมูล และเสนอแนะแนวทางในการวางแผนการประกันคุณภาพของสถานศึกษา และต่ำสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทบุคลากรของสถานศึกษา

3.3 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาชุมชน และส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากภูมิปัญญาชาวบ้านที่หลากหลายและเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เรียนเป็นบาง

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แนวทางและวิธีการจัดหาทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาและผู้เรียน มีส่วนร่วมศึกษาข้อมูลทรัพยากร สืบค้นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา ได้แก่ ร่วมประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นตลอดจนมีส่วนร่วมในการเสนอการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่สนับสนุนการจัดการศึกษา และต่ำสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียน

4. การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น 3-4 จังหวัดพิษณุโลก สรุปผลจำแนกตามตัวแปรอิสระได้ดังนี้

4.1 ตัวแปรเพศ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลกโดยภาพรวมและจำแนกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

4.1.1 ตัวแปรเพศ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพศชายและหญิง มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

4.1.2 ตัวแปรเพศ จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน ไม่มีความแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

4.2 ตัวแปรอายุ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีช่วงอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 - 4 จังหวัดพิษณุโลกโดยภาพรวมและจำแนกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

4.2.1 ตัวแปรอายุ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีอายุ 40-60 ปี และคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีอายุ สูงกว่า 60 ปี มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

4.2.2 ตัวแปรอายุ จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี อายุ 40-60 ปี และอายุสูงกว่า 60ปี มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก ไม่มีความแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการ

วางแผนพัฒนาการศึกษา ข้อ 7 มีส่วนร่วมในการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร เช่น การจัดสวัสดิการต่างๆ ให้แก่ครูอาจารย์และลูกจ้าง โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และอายุ 40-60 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 3 มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตร ปัญหาและความต้องการของชุมชนในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และอายุ 40-60 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 1 มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ข้อ 3 มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้าง มาตรฐาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา ข้อ 7 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้รับความรู้เพิ่มเติมมีทักษะ เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี กับอายุ 40-60 ปี และ อายุต่ำกว่า 4 ปี กับอายุสูงกว่า 60 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 1 มีส่วนร่วมในการวางแผน วิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ข้อ 2 ให้ความเห็นชอบแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ข้อ 3 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และข้อ 8 มีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโอกาสต่อไป โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี กับอายุ 40-60 ปี และอายุต่ำกว่า 40 ปี กับ อายุสูงกว่า 60 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 2 มีส่วนร่วมในการนำผลการวัดผลประเมินผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนร่วมกับครู ข้อ 3 ติดตามการวัดผลประเมินผลของโรงเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ข้อ 6 มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา(SAR) ของสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี กับอายุ 40-60 ปี และอายุ 40-60 ปี กับอายุสูงกว่า 60 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 7 มีส่วนเข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนา พัฒนาศักยภาพของตนเองพร้อมกับบุคลากรของสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุ 40-60 ปี กับ อายุสูงกว่า 60 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ตัวแปรเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมและจำแนกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

4.3.1 ตัวแปรเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3.2 ตัวแปร เขตพื้นที่การศึกษา จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ข้อ 6 มีส่วนร่วมกำหนดบทบาทบุคลากรของสถานศึกษา ข้อ 7 การมีส่วนร่วมในการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร เช่น การจัดสวัสดิการต่างๆให้แก่ครูอาจารย์และลูกจ้าง และข้อ 8 มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่เพื่อให้เอื้อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและชุมชน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กับ เขต 2 และเขต 1 กับ เขต 3 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 1 มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียน ข้อ 3 มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตร ปัญหาและความต้องการของชุมชนในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และข้อ 5 มีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้จากเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ห้องถิ่นและแหล่งอื่นๆ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กับเขต 2 และเขต 1 กับเขต 3 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 2 มีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักให้ครูทุกคน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ข้อ 3 มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้าง มาตรฐาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา ข้อ 7 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้รับความรู้เพิ่มเติมมีทักษะเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และข้อ 8 มีส่วนร่วมในการกำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามประเมินผล สนับสนุน ให้ขวัญกำลังใจครูและบุคลากรในสถานศึกษาในการดำเนินงานการช่วยเหลือนักเรียน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กับเขต 2 และเขต 1 กับเขต 3 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 2 ให้ความเห็นชอบ

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา และข้อ 8 มีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโอกาสต่อไป โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กับเขต 2 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 1 มีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดผลประเมินผลตาม หลักสูตรสถานศึกษา และข้อ 3 ติดตามการวัดผลประเมินผลของโรงเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งข้อที่มีความแตกต่าง โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กับ เขต 2 และเขต 1 กับเขต 3 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 3 มีส่วนร่วมในการหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษาและชุมชน ข้อ 5 มีส่วนร่วมเป็นแหล่งหรือศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งปฏิบัติวิชาชีพแก่ผู้เรียน และข้อ 6 มีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งข้อที่มีความแตกต่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กับ เขต 2 และเขต 1 กับ เขต 3 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ตัวแปรฐานะผู้แทนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีฐานะผู้แทนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมและจำแนกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

4.4.1 ตัวแปรฐานะผู้แทนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีฐานะผู้แทนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4.2 ตัวแปรฐานะผู้แทนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีฐานะผู้แทนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครูมี ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือองค์กรศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ

มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา เมื่อพิจารณาแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่าผู้แทนครูกับผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้แทนพระภิกษุหรือองค์กรศาสนาในพื้นที่ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้บริหารสถานศึกษา กับผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุหรือองค์กรศาสนาในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนครู และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุหรือองค์กรศาสนาในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นไม่แตกต่าง ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้แทนพระภิกษุหรือองค์กรศาสนาในพื้นที่ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนพระภิกษุหรือองค์กรศาสนาในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนศิษย์เก่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน โดยผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนพระภิกษุหรือองค์กรศาสนาในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้แทนศิษย์เก่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา พบว่า มีประเด็นที่ควรอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกเป็น 6 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเรื่องใหม่และวัฒนธรรมใหม่ของ

องค์กรทางการศึกษา ความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา บุคคลที่เข้าเป็นคณะกรรมการส่วนใหญ่ได้รับการร้องขอจากคณะกรรมการสถานศึกษามากกว่าได้รับการคัดสรรจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องโดยตรง อาจทำให้ขาดความกระตือรือร้น ในการทำหน้าที่คณะกรรมการ อีกประการหนึ่งสถานศึกษาในปัจจุบันเป็นนิติบุคคลมีความคล่องตัวสูง สามารถบริหารกิจการได้ด้วยตนเอง แต่ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารไม่ดีพอ จึงทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขาดข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการศึกษาร่วมกับโรงเรียน อีกประการหนึ่งอาจมาจากสาเหตุที่โรงเรียนไม่ได้นำศักยภาพของชุมชนมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพราะเข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียน จากผลการวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ว่าความจริงแล้วประชาชนในชุมชนต้องการและมีศักยภาพที่จะร่วมกับโรงเรียนจัดการศึกษา แต่ประชาชนถูกกระทำให้เชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา ทำให้ประชาชนถูกปฏิบัติจากระบบราชการในการพัฒนา ในกรณีการมีส่วนร่วมกับชุมชนก็เช่นเดียวกันประชาชนถูกมองว่าไม่มีความรู้ ที่ไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาในชุมชนซึ่งเป็นการปฏิบัติการของการมีส่วนร่วมนั้น ยังไม่สอดคล้องกับนโยบายการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และไม่สอดคล้องกับอุดมการณ์การมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในส่วนของมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา แต่ระยะเวลาต่อมาประชาชน ผู้ปกครองและชุมชน จะเข้าใจบทบาทหน้าที่ สิทธิของตนเองในการจัดการศึกษาจากกระแสปฏิรูปการศึกษา และกระแสทางการเมือง ทำให้วาทกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเริ่มเป็นที่รับรู้ในสังคม ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550 มีการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารการศึกษาโดยมุ่งกระจายอำนาจให้สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนมากที่สุด นอกจากนี้ยังกำหนดนโยบายให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา จึงส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนเริ่มตระหนักว่าโรงเรียนไม่ใช่เขตห้ามเข้าอีกต่อไป หากแต่โรงเรียนชุมชน สถาบันชุมชน ครอบครัว ย่อมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากเหตุผลดังกล่าว จึงอาจส่งผลให้สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมตต์ เมตต์การุณจิต และคณะ (2541) เรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัมพันธ์ อุปลา (2541) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา อำเภอ จังหวัดขอนแก่น พบว่า

ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัตน์ หมื่นจิมะ (2543) เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดเชียงราย พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องกันอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำเนา เลียบมา (2544) ศึกษาความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 พบว่า ด้านการบริหารจัดการแม้ว่าหน่วยงานมีการกระจายอำนาจการบริหารไปยังจังหวัด อำเภอ สถานศึกษา ในรูปคณะกรรมการซึ่งมีตัวแทนของงานในชุมชนเป็นกรรมการก็ตาม แต่คณะกรรมการเป็นการตั้งขึ้นตามระเบียบของทางราชการเท่านั้น ไม่ได้มีการปฏิบัติงานร่วมกันมากนัก เช่นคณะกรรมการศึกษาหรือคณะกรรมการโรงเรียน ดังนั้นชุมชนจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตัวแปรเพศ ในภาพรวมปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคนทุกฝ่ายไม่ใช่เรื่องของกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น คณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดการเรียนรู้ ช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจคุณค่าของตน และนำคุณค่านั้นมาร่วมกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2548) กล่าวถึงบทบาทของผู้มีส่วนร่วมว่า ความสัมพันธ์ที่ดีและช่วยเหลือกันระหว่าง พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียนในการจัดการศึกษาให้เด็กนั้นนอกจากจะทำให้ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการแล้วยังมีส่วนช่วยให้เด็ก มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งกล่าวได้ว่าทุกคนทุกฝ่ายมีบทบาท มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียน ให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยของ พจมาน ขำทอง (2543) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน และให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นหากได้รับความร่วมมือจากชุมชน ทุกคน ทุกเพศ ทุกระดับ ทุกอาชีพ ทุกระดับการศึกษาและรายได้ การดำเนินงานต่างๆ ก็จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลดังกล่าวจึงอาจส่งผลให้สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งเพศชายแลเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริยุพา ศกุนตะเสถียร (2547) เรื่องการ ดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี

เปรียบเทียบการดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตัวแปรอายุ ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การศึกษาถือเป็นปัจจัยพื้นฐานทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อทุกคน และการศึกษายังถูกใช้เป็นเครื่องมือวัดความเจริญหรือระดับการพัฒนาของสังคม การศึกษาถือได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยสร้างองค์ความรู้ ความคิด เจตคติ ความเชื่อ ระบบค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมของทุกคนในสังคม มีผลทำให้ประชาชน ทุกเพศ ทุกวัย เห็นความสำคัญของการศึกษาและการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชนของตน ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์คณะบุคคลที่ได้รับคัดเลือกมาจาก ประชาชนในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่ ก็คือ ผู้ปกครองนักเรียนนั่นเอง แต่ผู้ปกครองนักเรียนที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ได้ถูกแยกฐานะกับตามกรอบที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ดังนั้นทุกคนทุกเพศ ทุกวัย จึงควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่แตกต่างกัน การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของทุกคนทุกฝ่ายไม่ใช่เรื่องของกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น คณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 58) แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกัน สรุปได้ว่าการร่วมมือกันของทุกฝ่าย ทุกเพศ ทุกวัย เพื่อสร้างความแข็งแกร่งค้ำจุนกัน เกิดผลแก่เด็กและเยาวชน ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เข้าไปมีบทบาทร่วมกับครูและผู้บริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของลูกทั้งที่บ้านและโรงเรียน ช่วยให้ทุกฝ่ายเรียนรู้ร่วมกัน วันชัย รอดฉาย (2544 : 25) กล่าวว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาแน่นอน การจัดการศึกษาต้องจัดให้ครอบคลุมคนทุกกลุ่ม ทุกกลุ่มอายุ ทุกกลุ่มพื้นที่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจส่งผลให้เปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัตน์ หมื่นจินะ (2543) เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดเชียงราย พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่าง เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และบทบาทในชุมชนแล้วปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตัวแปร เขตพื้นที่การศึกษา โดยภาพรวมและเกือบทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนดเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความแตกต่างในด้านต่างๆจากการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา ดังนั้นการแบ่งเขตพื้นที่จึงกำหนดตัวแปรหลักสำคัญ คือ จำนวนประชากร จำนวนสถานศึกษา ลักษณะภูมิศาสตร์ การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร เขตอำเภอ ลักษณะทางสังคม

และวัฒนธรรม ลักษณะชุมชนของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจึงไม่แตกต่างกันมาก อีกประการหนึ่งในพื้นที่ที่มีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา เยาวชนและประชาชนที่ยังไม่ได้รับความเสมอภาคในโอกาสและคุณภาพการศึกษา จะได้รับการพัฒนาให้ได้ใกล้เคียงกับเขตการศึกษาอื่นๆที่มีความเจริญแล้วอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ที่อยู่ในชนบท เนื่องจากการแบ่งเขตตามตัวแปรหลักข้างต้น ประชาชนในฐานะคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา จะมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการประสานการทำงานร่วมกับสถานศึกษาให้แก่คณะกรรมการ อาทิเช่น จัดอบรมประชุมสัมมนาให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะในการทำงานร่วมกับสถานศึกษาในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าววาทบาทหลักของสำนักงานคือมีบทบาทในการสร้างความตระหนักต่อบุคลากรและชุมชน และส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อีกประการหนึ่งแนวการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544 : 4) ที่ว่ามีการกระจายอำนาจลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงมีการกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2547) จึงกำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบและวิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน จากเหตุดังกล่าว จึงมีผลทำให้สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัตน์หมื่นจินะ (2543) วิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเชียงราย พบว่า ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชงชัย วีระกุล (2546) พบว่าทัศนคติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกที่มีลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนต่างกันมีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของชุมชนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตัวแปร ของฐานะผู้แทนของบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบการบริหารโรงเรียนโดยตรง ปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายที่ทางราชการกำหนด ส่วนครูถึงแม้จะเป็นตัวแทนครูที่ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา ก็ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน และทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งทุกอย่างจะประสานกันอยู่แล้ว ในโรงเรียนส่วนผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน ศิษย์เก่า ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ที่เป็นตัวแทนจากสังคมและชุมชน สภาพที่ผ่านมา คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ ผลการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงาน การประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) พบว่า โรงเรียนยังไม่ได้นำศักยภาพของคนในชุมชนมาร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงาน ประสานงาน โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (2540) ได้สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนสรุปได้ว่าสภาพที่ผ่านมาคณะกรรมการของโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ที่ควรจะเป็น และมีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจส่งผลให้สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของชุมชนในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน สอดคล้องผลการวิจัยของ ประจวบ สื่อประสาร (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโรงเรียน ขยายโอกาส ในเขตการศึกษา 1 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของกรรมการ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารและครู กลุ่มผู้ปกครอง และศิษย์เก่า กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ในภาพรวมทุกกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และอภิสิทธิ์ กิริทรัพย์ (2545 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหาร ผู้แทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนชุมชน มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกเป็น 6 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เป็นไปตามข้อเสนอเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับเงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานของคณะกรรมการของโรงเรียน ได้แก่ โลกทัศน์ของคนในชุมชน ที่ให้คุณค่า กับการศึกษาในระบบ โรงเรียนจะทำให้คนรุ่นใหม่มีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้คนในชุมชนเต็มใจที่จะช่วยเหลือ สนับสนุนโรงเรียน บุญมี เณรยอด (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และจากการติดตามความเคลื่อนไหว เกี่ยวกับ การปฏิรูปการศึกษา โดยศึกษา จากเอกสาร การเข้าร่วมประชุม สัมมนา การรับฟังบรรยายจากสื่อต่างๆ ประกอบกับ ประสบการณ์การบริหารสถานศึกษามานาน 15 ปี มีความมั่นใจว่า การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากประชาชนในชุมชนโดยชุมชนเป็นหลัก ให้ความสำคัญของการที่ให้ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากผลการวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 227)

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความจริงแล้ว ประชาชนในชุมชนต้องการและมีศักยภาพที่จะร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา ราชนา สุวรรณภา (2546 : 27) ได้สรุปถึงนโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของนโยบายที่รัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กำหนดนโยบายด้าน การศึกษาว่า รัฐบาลจะปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้โดยยึดหลัก การศึกษาสร้างชาติ นอกจากนี้ยังได้สรุปนโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ระยะ 15 ปี พ.ศ. 2545-2559 (กรมการปกครอง สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น, 2544) คือส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ องค์กรศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นๆในท้องถิ่น มีสิทธิ และมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงส่งผลให้ชุมชนเกิดความรู้สึกว่า ตนเป็นเจ้าของโรงเรียน จึงส่งผลถึงความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ คณะกรรมการสถานศึกษาในภาพรวมมีความต้องการมีส่วนร่วมมากขึ้น สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัตน์ หมื่นจินะ (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้แทนประชาชนใน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเชียงราย พบว่า ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจน์ เรืองมนตรี (2547 : 219) เรื่ององค์ประกอบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารและจัดการศึกษาสถานศึกษาขั้น พื้นฐานตามแนวปฏิรูปการศึกษา กรณีศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม พบว่า ด้านการ มีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

7. ผลการเปรียบเทียบความต้องการการมีส่วนร่วม ของชุมชน ในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตัวแปรเพศ ในภาพรวมปรากฏว่า ไม่ มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม 2545 ที่ระบุว่าในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดหลักการ ให้สังคมมีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษา และในกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการระดมทรัพยากรต่าง ๆมา ใช้ในการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคม อื่น ๆ มีผลทำให้เกิดแรงจูงใจ ให้ประชาชน หรือผู้ปกครองนักเรียน ในชุมชน เห็นความสำคัญ ของการศึกษา และต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษา เพื่อประโยชน์ของบุตรหลาน ของตนที่เรียนอยู่ในโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็คือ ประชาชนทั้งเพศ ชายและ เพศหญิง ที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียน มีแรงจูงใจที่ต้องการเห็นประโยชน์และความ

เจริญของบุตรหลานของตน จึงต้องการเข้าไปช่วยสถานศึกษา แรงจูงใจที่กล่าวมาจึงเป็นแรงจูงใจภายในตัวบุคคล ทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มองเห็นคุณค่าของการทำกิจกรรมว่ามีประโยชน์ และจะทำด้วยความเต็มใจ เพื่อมุ่งหวังประโยชน์และความสำเร็จของบุตรหลานของตน ในอนาคต นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2539) แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ครอบครัวยุคใหม่ให้ความสำคัญกับบุตรหลานของตน ตัวเขาเอง ครอบครัวของเขาและชุมชนของเขาได้มีส่วนร่วมได้ส่วนเสีย มีเสียงมากกว่าข้าราชการในกระทรวงศึกษาธิการ นั่นคือการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของเขา อีกประการหนึ่งในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความใกล้ชิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นับเป็นหัวใจของการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น จึงส่งผลทำให้ชุมชนเข้าและโรงเรียนอาศัยซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเป็นผลให้ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นคณะบุคคลที่เป็นตัวแทนของชุมชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับโรงเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างกัน

8. ผลการเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตัวแปรอายุ ผลการวิจัย ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545 ต้องมีการกำหนดนโยบายการบริหารการศึกษาทุกระดับทุกประเภท โดยให้การกระจายอำนาจให้ผู้ปกครองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีหน่วยงานและนักการศึกษาได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา อาทิ เช่น เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541) กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับกันว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน ชุมชน เป็นอย่างดี ดังนั้นประชาชนจึงจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันและสรุปได้ว่าการร่วมมือกันของทุกฝ่าย ทุกเพศ ทุกวัย เพื่อสร้างความแข็งแกร่งค้ำจุนกันเกิดผลแก่เด็กและเยาวชน ผลการวิจัยของ พจมาน ขำทอง (2543 : 144) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นหากได้รับความร่วมมือจากชุมชน ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยทุกระดับ ทุกอาชีพ ทุกระดับ การศึกษาและรายได้ การดำเนินงานต่างๆ ก็จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ วันชัย รอดฉาย (2544) กล่าวว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ว่าการจัดการศึกษาจะต้องดำเนินการให้เกิดความครอบคลุมทุกกลุ่มคน ทุกกลุ่มอายุและทุกกลุ่มพื้นที่ จากเหตุผลดังกล่าวจึงอาจส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาจึงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ จินตนา กิตติสยาม (2544, อ้างจาก จุฑารัตน์ จินประชา, 2539) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน ของผู้นำชุมชนในจังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนอกโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ อูมา ศรีชัย (2546) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดการประถมศึกษาจังหวัดระยอง ที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

9. การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตัวแปรเขตพื้นที่การศึกษา โดยภาพรวม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โครงสร้างการแบ่งพื้นที่เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาจากแนวคิดทางการกำหนดเขตพื้นที่ ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้คำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร และความเหมาะสมด้านอื่น ๆ และกระทรวงศึกษาธิการ ได้ร่วมกันวิจัยตัวแปร การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาพบเกณฑ์ที่เหมาะสมในการกำหนดเขตพื้นที่ คือ จำนวนประชากร จำนวนสถานศึกษา เขตอำเภอ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และการติดต่อสื่อสาร วัตถุประสงค์ การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา นั้นเป็นไปเพื่อการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา หรือตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นมากขึ้น การแบ่งเขตพื้นที่ตามหลักการดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตจะมีลักษณะชุมชน ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน สภาพแวดล้อม เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้แทนประชาชนใน คณะกรรมการสถานศึกษาจะไม่แตกต่างกัน แต่ในความเป็นจริงที่ปรากฏเกี่ยวกับการแบ่งพื้นที่ การศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน สภาพแวดล้อม เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้แทนประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษาจะแตกต่างกัน กล่าวคือจังหวัดใดที่มีเขตพื้นที่การศึกษามากกว่า 1 เขต จะปรากฏว่าเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 จะจัดอยู่ในประเภทชุมชน ดังที่ รจนา สุวรรณภา (2546) กล่าวว่า ถ้าแบ่งตามลักษณะการปกครองจะเป็นชุมชน เทศบาลนคร เทศบาลเมือง ถ้าแบ่งตามลักษณะภารกิจทางสังคม จะเป็นชุมชนศูนย์การค้า ศูนย์ขนส่ง ศูนย์กลางการบริหาร ชุมชนเขตอุตสาหกรรม ถ้าแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมจะเป็นชุมชนเมือง จัดเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีนักการศึกษาได้เขียนบทความในวารสาร สื่อพลัง (2548) กล่าวว่า ลักษณะชุมชนดังกล่าวเป็นวัฒนธรรมผสม อาชีพของคนในชุมชนทำการเกษตรรายย่อย ขายแรงงาน ทำธุรกิจรายย่อย พึ่งพาความเจริญของเมืองและพึ่ง ธรรมชาติ มีทั้งระบบเครือญาติและความสัมพันธ์ใหม่ ส่วนพื้นที่การศึกษาเขต 2 หรือ เขต 3 หรืออื่นๆ จะจัดอยู่ในประเภทชุมชน ซึ่ง รจนา สุวรรณภา(2546) กล่าวว่า ถ้าแบ่งตาม ลักษณะการปกครองจะเป็นชุมชนเทศบาลเมือง เทศบาลตำบล หมู่บ้าน ถ้าแบ่งตามลักษณะ ภารกิจทางสังคม จะอยู่ในชุมชนเกษตรกรรม ถ้าแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลใน สังคมจะอยู่ในชุมชนชนบทจัดเป็นชุมชนชนบท วารสาร สื่อพลัง (2548) กล่าวว่า ลักษณะชุมชน

ดังกล่าวเป็นชุมชนชนบท อาชีพของคนในชุมชนทำการเกษตรลักษณะชุมชนดังกล่าวมีวัฒนธรรมเดิมเป็นระบบเครือญาติ มีอาชีพหลักทำการเกษตรและพึ่งพาธรรมชาติ จากเหตุดังกล่าวจึงทำให้เขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตจึงมีลักษณะชุมชนที่แตกต่างกัน อาจส่งผลให้ชุมชนในเขตพื้นที่การศึกษามีความแตกต่างกันในด้านเศรษฐกิจและสังคมจึงอาจจะมีส่วนที่เป็นสาเหตุให้ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบ็ญจาทกาะเน็ก (2542 : บทคัดย่อ) เรื่อง การศึกษาบทบาทของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนในชุมชนเมืองกับคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชุมชนชนบท แสดงบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

10. ผลการเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตัวแปรฐานะผู้แทนบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง ได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นกรรมการ จึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่กรรมการสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความชัดเจน ในบทบาทหน้าที่ตน และอีกประการหนึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาตามกฎหมาย กระจายที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2546 เน้นบุคคลที่ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา มีฐานะแตกต่างกันตามโครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษาแตกต่างกันจึงให้ความสำคัญและมีการกำหนดกรอบการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาแตกต่างกันด้วย คือผู้แทนผู้ปกครอง เป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านคุณภาพการศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน ผู้แทนครูเป็นผู้นำเสนอข้อมูลด้านกระบวนการเรียนรู้ ปัญหาและความต้องการรับสนับสนุนช่วยเหลือ รวมทั้งรายงานผลการจัดการศึกษา ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการ พัฒนาผู้เรียน รวมทั้งให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหา และความต้องการครอบคลุมทั้งพื้นที่บริการของสถานศึกษารวมทั้งสนับสนุนด้านงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา ผู้แทนศิษย์เก่า เป็นผู้สะท้อนภาพความรัก ความศรัทธา ความภาคภูมิใจต่อสถานศึกษาที่ตนได้รับการศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ หรือผู้แทนองค์กรศาสนาเป็นผู้นำเสนอและเติมเต็มข้อมูลด้านคุณธรรมจริยธรรมตามหลักศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ด้านต่างๆ ที่จะช่วยเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสัญลักษณ์ของสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่จะสะท้อนภาพการบริหารการศึกษาของโรงเรียน และ จากผลการวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 226) เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและ

โรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า แบบแผนของการมีส่วนร่วมของแต่ละคนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของชุมชนก็เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดมาจากอุดมการณ์ในการพัฒนาประเทศ นโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในชุมชนและเงื่อนไขด้านความคิดพื้นฐาน เงื่อนไขด้านชุมชน และเงื่อนไขด้านโรงเรียน ทำให้การมีส่วนร่วมของแต่ละคนแตกต่างกันตามพื้นฐานที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกัน สอดคล้องผลการวิจัยของ ธงชัย วีระกุล (2546) ที่ว่าทรรชนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ตามโครงสร้างของคณะกรรมการที่แตกต่างกันมีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของชุมชนในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 6 ประเด็น คือ การวางแผนพัฒนาการศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินคุณภาพผู้เรียน และการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ประเด็นคือ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาต้องเปิดรับโรงเรียนสู่การมีส่วนร่วมและปรับเปลี่ยนกระบวนการที่สนใจโรงเรียนเสียใหม่ในสิทธิการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน พลังการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชนย่อมมีผลลัพธ์ทั้งในแง่การแบ่งเบาภาระงบประมาณ บุคลากร รวมทั้งทรัพยากรอื่นๆ การให้พ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษามีได้ตั้งแต่ระดับปฏิบัติและระดับนโยบาย อย่างไรก็ตามก็ติดจุดชี้ขาดที่สำคัญยังคงอยู่ที่วิสัยทัศน์ ความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

2. ด้านการวางจัดกระบวนการเรียนรู้ บทบาทของผู้บริหารและครูต้องดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาทำให้การศึกษาข้ามพ้นไปจากห้องเรียนแบบเก่าด้วยกระบวนการเรียนรู้และการทำกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมที่มีลักษณะสร้างสรรค์ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน มุ่งผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้นำชุมชนและภาคีต่างๆ จะเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องบางปัญหาร่วมกันมากกว่ากิจกรรมสร้างวัตถุ การปรับปรุงภูมิทัศน์โรงเรียน การทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา ส่วนหลักสูตร โรงเรียนต้องคำนึงว่าหลักสูตรที่ดีคือหลักสูตรที่เอาชุมชนกับโรงเรียนเข้ามาประสานสัมพันธ์กันได้ ต้อง

พยายามให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทภาระหน้าที่พัฒนาหลักสูตร รวมทั้งพัฒนากิจกรรมการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อความเจริญ ความรู้ ความสามารถของบุตรหลานของคนในชุมชนต่อไป

3. ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บทบาทของผู้บริหารและครูต้องดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาพัฒนาระบบคุณภาพในโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติจริง อาทิ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดประชุมผู้ปกครองเชิงสร้างสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน จัดให้มีคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองร่วมปรึกษา ร่วมระดมทรัพยากรสมองในการดูแลช่วยเหลือและพัฒนา นักเรียน จัดกิจกรรมระหว่างครูที่ปรึกษา โรงเรียนและผู้ปกครอง เป็นต้น

4. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บทบาทและภารกิจของผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ต้องร่วมมือกันส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนอาจเป็นไปได้ตั้งแต่เป็นวิทยากรท้องถิ่น ครูชาวบ้าน สถานประกอบการ ศูนย์การเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ โดยประสานการมีส่วนร่วมกับสถาบันราชการและธุรกิจเอกชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตั้งสถานศึกษา

5. ด้านการประเมินคุณภาพผู้เรียน บทบาทและภารกิจของผู้บริหารต้องจัดให้มีระบบการพัฒนาประสานการประเมิน โดยมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการพัฒนาระบบคุณภาพโรงเรียนสู่การปฏิบัติจริง มีการบริหารให้เกิดความร่วมมือในโรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของระบบ ร่วมรับรู้ ยอมรับ ลงมือทำตามขั้นตอนของระบบคุณภาพอย่างจริงจังซึ่งจะนำไปสู่การทำงานอย่างเข้มแข็ง นำไปสู่การประเมินตนเองอย่างสร้างสรรค์ให้ต่อเนื่องให้เป็นวัฒนธรรมขององค์กรเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

6. ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นในชุมชน บทบาทและภารกิจของผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้แหล่งทรัพยากรทางการศึกษาซึ่งประกอบด้วย เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ ทรัพยากรจากชุมชน ชุมชนจะเป็นแหล่งทรัพยากรที่ใหญ่มาก โรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนทรัพยากรแทบทุกประเภทจากชุมชน แหล่งทรัพยากรจากชุมชนประกอบด้วย บุคคล องค์กรต่างๆ เช่น สมาคม มูลนิธิ องค์กรการกุศลต่างๆ การระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ผู้บริหารควรตระหนักในความสำเร็จ เรื่องเป้าหมายของโรงเรียน การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกลมกลืน ให้ความสำคัญแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องความเหมาะสมระหว่างลักษณะของงานหรือภารกิจและทักษะการบริหารของผู้บริหาร รวมไปถึงสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. วิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล เน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาอย่างเสมอภาค สมานฉันท์
2. ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์และสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. วิจัยเกี่ยวกับสัดส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อยืดหยุ่นให้ ผู้ปกครอง ครู และองค์กรในท้องถิ่น ได้เข้ามามีบทบาทการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาได้มากขึ้น
4. ควรวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงชั้นอื่นๆ ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat University